

Всеукраїнська громадська організація «Асоціація платників податків України» повідомляє, що 23 травня 2020 року набрав чинності Закон України від 16.01.2020 р. № 466 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (далі – **Закон № 466).**

Закон № 466 запроваджує в Україні правила контрольованих іноземних компаній, тест основної ділової мети для операцій з нерезидентами України, розширену звітність з трансфертного ціноутворення та деякі інші ініціативи плану BEPS.

Разом з тим, крім антиофшорних заходів Закон № 466 містить багато інших важливих змін та нововведень щодо порядку адміністрування податків, податкових перевірок, відповідальності платників податків та контролюючих органів, а також щодо конкретних податків та зборів.

Фахівцями Асоціації підготовлені матеріали щодо нововведень в оподаткуванні, запроваджених Законом № 466 для використання в роботі.

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Індивідуальні податкові консультації

З 23.05.2020 р. збільшено з 25 до 30 календарних днів строк надання податковими органами індивідуальних податкових консультацій. Крім того, 30-ти денний термін може бути продовжений податковими органами ще на 15 календарних днів.

З 01.01.2021 р. передбачено підстави для відмови у внесенні відомостей до Єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, зокрема, коли платнику податків вже надано індивідуальну податкову консультацію з аналогічних питань.

Зміни в Електронному кабінеті

З 23.05.2020 р.

Надана можливість платникам податків використовувати Електронний кабінет для листування з податковими органами за заявою такого платника про бажання отримувати документи через Електронний кабінет із правом відмовитися від цього один раз протягом одного року.

Якщо такої заяви від платника немає, — листування відбувається шляхом надсилання листів поштою з повідомленням про вручення.

Електронний кабінет також може використовуватися для надсилання платнику копій наказів про проведення перевірок, повідомлень про проведення перевірок, актів (довідок) перевірок, відповідних запитів та інших документів, складених у зв'язку з проведенням та за результатами перевірок і звірянь, передбачених цим Кодексом, а також у зв'язку з розглядом заперечень платників податків до їх результатів та/або пояснень платника податків, подання звернення на отримання ППК в електронній формі.

Це стосується тих платників, які подають звітність в електронній формі та/або пройшли електронну ідентифікацію онлайн в Електронному кабінеті, тобто тих, у кого цей Електронний кабінет функціонує.

Платник податків може надсилати повідомлення через Електронний кабінет щодо виправлення неточної, неповної чи застарілої інформації про себе, крім тієї, що міститься в ЄДР. Орган ДПС матиме два робочі дні з моменту отримання повідомлення для внесення змін до баз даних.

Податкові повідомлення-рішення

З 01.01.2021 р.

У податкових повідомленнях-рішеннях повинна бути зазначена підстава для винесення такого рішення та додано детальний розрахунок податкового зобов'язання.

Адміністративне оскарження рішень податкових органів

З 23.05.2020 р.

Передбачена можливість поновлення пропущених строків оскарження рішень податкових органів в адміністративному порядку.

Так, протягом 6 місяців з дати закінчення загального строку для адміністративного оскарження (10 робочих днів), платник податків має право подати скаргу разом із доказами поважності причин пропуску загального строку для адміністративного оскарження.

Передбачені також особливості адміністративного оскарження рішень податкових органів щодо нерезидентів.

Змінено граничний термін сплати податкового зобов'язання

З 23.05.2020 р.

Граничний строк сплати податкового зобов'язання переноситься, якщо такий строк припадає на вихідний або святковий день. Граничним строком сплати вважається операційний день, що настає за вихідним або святковим. Норма приведена у відповідність до строків подання податкової звітності.

Великий платник податків

Змінено підхід до визначення великого платника податків за критерієм розміру сплати податків, зборів та платежів до Держбюджету, а саме збільшення такого критерію з 1 до 1,5 мільйонів євро без урахування та незалежно від обсягу сплачених митних платежів.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Розширено коло платників податку на прибуток

З 23.05.2020 р. до платників податку на прибуток включені суб'єкти спрощеної системи оподаткування – юридичні особи при виплаті доходів (прибутків) нерезиденту із джерелом їх походження з України.

При цьому платники єдиного податку 4 групи не є платниками податку при виплаті дивідендів нерезиденту у вигляді:

- платежів за цінні папери (корпоративні права), у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої» руки;
- вартості товарів (робіт, послуг), крім цінних паперів та деривативів, що придбаваються у нерезидента, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої» руки;
- суми заниження вартості товарів (робіт, послуг), які продаються нерезиденту, у контрольованих операціях порівняно із сумою, яка відповідає принципу «витягнутої» руки.

З 01.01.2021 р. суб'єкти спрощеної системи оподаткування – юридичні особи також є платниками податку на прибуток при отриманні скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії, що оподатковується в порядку, визначеному ст. 39² та розділу III ПКУ.

З 01.01.2021 р. є платниками на прибуток ФОП, у тому числі суб'єкти спрощеної системи оподаткування та суб'єкти, які проводять незалежну професійну діяльність, щодо виплачених нерезиденту доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України, а також юридичні особи, які є іноземними компаніями, та мають **місце ефективного управління** на території України.

До платників податку – нерезидентів, як і раніше, відносяться нерезиденти, які здійснюють господарську діяльність на території України через постійне представництво та/або отримують доходи із джерелом їх походження з України, та інші нерезиденти, на яких покладено обов'язок сплачувати податок на прибуток.

З 23.05.2020 р.

Незастосування податкових різниць

Надано право платникам податку не коригувати бухгалтерський результат на податкові різниці, якщо річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує **40 млн. грн.** (раніше було 20 млн. грн.).

Крім того, з **01.01.2021 р.** суб'єкти господарювання, у яких сума річного доходу менша 40 млн. грн., зможуть подавати лише річні декларації з податку на прибуток.

Визнання матеріального активу основним засобом

Збільшено з 6000 грн. до 20000 грн. вартісний критерій, що застосовується для визнання матеріального активу основним засобом.

Прискорена амортизація

Запроваджується прискорена амортизація основних засобів на період 2020–2030 роки, яку можна використовувати за бажанням платника податку для:

- 4 групи (машини та обладнання) та 5 групи – мінімально допустимий строк експлуатації – 2 роки;
- 3 групи (передавальні пристрої) та 9 групи – 5 років.

При цьому мінімально допустимі строки амортизації визначених основних засобів використовуються незалежно від строків амортизації у бухгалтерському обліку.

До таких основних засобів одночасно застосовуються **наступні вимоги:**

- 1) вони мають бути введені в експлуатацію в межах одного зі звітних періодів з 01.01.2020 р. по 31.12.2030 р.;
- 2) не були у використанні;
- 3) мають використовуватися виключно у власній господарській діяльності та не можуть продаватися, надаватися в оренду іншим особам (крім тих, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

За порушення цих норм суб'єкт господарювання має збільшити фінансовий результат до оподаткування на суму нарахованої прискореної амортизації основних засобів з дати введення їх в експлуатацію.

Дозволено виробничий метод амортизацій основних засобів та нематеріальних активів без дотримання мінімально допустимих строків амортизації, встановлених ПКУ.

Призупинення амортизації при поліпшенні необоротних активів

Встановлена заборона на нарахування амортизації за період, коли основні засоби не використовуються у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою чи дообладнанням. При цьому відсутні чіткі визначення перелічених робіт з основними засобами, у зв'язку з чим можуть виникати питання стосовно кваліфікації робіт, проведених з необоротними активами.

Резерв очікуваних кредитних збитків

Передбачено коригування фінансового результату до оподаткування при створенні/використанні резерву очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів). Тим самими приведено порядок податкового обліку резерву сумнівних боргів або резерву очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) відповідно до вимог МСФЗ.

Збільшення на 30% податкового коригування

Запроваджено збільшене коригування на суму 30% вартості товарів, робіт та послуг, реалізованих на користь нерезидентів з «низькоподаткових» юрисдикцій та з визначеними організаційно-правовими формами.

Ця вимога не застосовується до контрольованих операцій, оскільки для них окремо передбачені податкові зміни.

Податкові збитки при реорганізаціях

Уточнені правила врахування (зменшення об'єкту оподаткування податком на прибуток) компанією– правонаступником накопиченого податкового збитку компанії, що реорганізується, у періоді затвердження:

- передавального акта (для реорганізацій шляхом приєднання, злиття, перетворення),

або

- розподільчого балансу (для реорганізацій шляхом поділу чи виділу) пропорційно до отриманої частки майна згідно з розподільчим балансом.

Таке врахування компанією– правонаступником податкових збитків компанії, що реорганізується, дозволяється при виконанні наступних умов:

1) податкові збитки компанії, що реорганізується, не перевищують власний капітал платника податку, що припиняється, на кінець попереднього податкового (звітного) року, та

2) компанія, що припиняється, та компанія- правонаступник були пов'язаними особами більш ніж 18 послідовних місяців до дати завершення приєднання (злиття).

Розумна економічна причина (ділова мета)

Суттєво розширено та уточнено визначення розумної економічної причини (ділової мети). Ділова мета має місце, якщо платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності. Економічний ефект означає приріст (збереження) активів платника податків та/або їх вартості, а також створення умов для такого приросту (збереження) в майбутньому.

Ділова мета відсутня в операціях з нерезидентами якщо, зокрема, головною або однією з головних цілей операції та/або її результатом є повна чи часткова несплата податків та/або зменшення оподаткованого прибутку платника податків, та/або у зіставних умовах особа не була б готова придбати (продати) активи чи послуги у непов'язаних осіб.

Якщо господарська операція не задовольняє тест основної ділової мети, витрати на користь нерезидента за такою операцією не будуть включатися до складу податкових витрат, внаслідок чого не потрібно робити інші податкові коригування за такою операцією. Обов'язок доведення відсутності ділової мети покладається на контролюючий орган

Витрати на сплату штрафів та безповоротну фінансову допомогу

Підприємства повинні будуть збільшувати фінансовий результат на суму:

- будь-яких штрафів (включаючи штрафи за порушення комерційних угод, вимог податкового та валютного законодавства тощо), крім штрафів на користь фізичних осіб – платників ПДФО;
- безповоротної фінансової допомоги, наданої будь-яким особам, крім фізичних осіб – платників ПДФО та неприбуткових організацій, внесених до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Звітний період для виробників сільськогосподарської продукції

Сільгоспвиробникам підтверджено право на податковий (звітний) період з 1 липня минулого звітного року по 30 червня поточного звітного року, виключивши із підпункту 137.4.1 пункту 137.4 статті 137 ПКУ посилання на перелік сільськогосподарської продукції, визначеної у статті 209 ПКУ.

Тонка (недостатня) капіталізація

З 01.01.2021 р.

Якщо боргові зобов'язання перед будь-якими нерезидентами (пов'язаними чи непов'язаними особами) перевищують власний капітал підприємства у 3,5 рази, то підприємство може включити до складу податкових витрат нараховані проценти лише у розмірі до 30% від суми скоригованого об'єкта оподаткування податком на прибуток, що збільшується на суму фінансових витрат за даними фінансової звітності та суми амортизаційних відрахувань за даними податкової звітності відповідного звітного (податкового) періоду (раніше обмеження становило 50% EBITDA).

Розрахунок здійснюється на основі об'єкта оподаткування податком на прибуток без коригування на збитки минулих років та обмеження щодо процентів, але з коригуванням на суми фінансових витрат та податкової амортизації.

Разом з тим, не змінені правила перенесення на майбутні періоди процентів, що підпадають під вищевказані обмеження.

Податок на доходи нерезидентів

З 23.05.2020 р.

Введення нових об'єктів оподаткування податком на доходи нерезидентів:

- прирівняні до дивідендів платежі (наприклад, виведення прибутку через контрольовані операції, понад суму, що відповідає принципу «витягнутої руки»);
- дохід від «непрямого відчуження нерухомості» – продажу акцій іноземної компанії, основна вартість якої походить із нерухомості в Україні через ланцюг іноземних та українських компаній;
- дохід від відчуження прав на видобуток та розробку родовищ корисних копалин, мінеральних джерел та інших природних ресурсів.

Нові категорії платників

Закріплено обов'язок фізичних осіб підприємців та платників єдиного податку адмініструвати податок на доходи нерезидентів при виплаті нерезидентам оподаткованого доходу.

Фізичні особи, які є підприємцями чи здійснюють незалежну професійну діяльність, а також компанії, що обрали спрощену систему оподаткування, зобов'язані утримувати податок на доходи нерезидентів при виплаті останнім роялті, проценти, орендні та деяких інших категорій доходів (прибутків) із джерелом їх походження з України.

Запровадження обов'язку нерезидента – покупця адмініструвати податок на доходи нерезидентів при купівлі в іншого нерезидента українських компаній або іноземних компаній, основна вартість яких походить із нерухомості в Україні, та правил з відповідної податкової реєстрації в Україні.

Ускладнення умов застосування переваг конвенцій з уникнення подвійного оподаткування: деталізовано умови у «бенефіціарного одержувача» та запроваджено критерій «основної мети». За цим критерієм податкові вигоди, передбачені міжнародним договором, не надаються, якщо однією з переважних цілей операції було отримання переваг такого договору (з окремими виключеннями).

Запроваджена можливість використання конвенції не з безпосереднім, а з бенефіціарним одержувачем доходу.

Розширено та уточнено визначення бенефіціарного власника.

Бенефіціарним власником доходу не є особа, яка хоч і має право на отримання доходу, але є лише агентом/номінальним власником, або виконує тільки посередницькі функції щодо такого доходу. Про відсутність у особи статусу бенефіціарного власника доходу свідчать такі ознаки:

- особа не має достатньо повноважень щодо доходу, права розпоряджатися/користуватися ним, та/або
- особа передає дохід (або його переважну частину) іншій особі і не виконує суттєвих функцій, не використовує значні активи, не несе суттєві ризики, та/або
- особа не має відповідних ресурсів (персоналу, основних засобів, капіталу), необхідних для фактичного виконання функцій, використання активів та управління ризиками, пов'язаних з отриманням відповідного виду доходу.

Принцип основної ділової мети

З метою застосування податкових пільг згідно з угодами України про уникнення подвійного оподаткування, а саме, звільнення від оподаткування в Україні або застосування пониженої ставки податку, передбачені виплати нерезидентам повинні відповідати тесту (принципу) основної ділової мети.

Тест (принцип) основної ділової мети не виконується, якщо головною або переважною метою господарської операції є пряме або опосередковане отримання податкових пільг згідно з угодами України про уникнення подвійного оподаткування.

Намір платника податку зменшити оподатковуваний прибуток шляхом включення плати до складу податкових витрат повинен бути основним або лише одним із основних мотивів (цілей) платника податку. В свою чергу, для

отримання податкових пільг згідно з угодами України про уникнення подвійного оподаткування намір скористатися такими пільгами повинен бути основним мотивом відповідної господарської операції.

Запровадження процедури взаємного узгодження

Для вирішення спорів щодо надмірного оподаткування з країнами учасницями конвенцій з уникнення подвійного оподаткування та їх резидентами передбачено випадки та процедуру взаємного узгодження між українськими та іноземними контролюючими органами.

Зокрема, якщо резидент чи нерезидент України вважає, що дії чи рішення українських чи іноземних контролюючих органів призводять до оподаткування, що не відповідає угодам України про уникнення подвійного оподаткування, він може подати заяву про розгляд справи за процедурою взаємного узгодження до уповноваженого українського контролюючого органу.

При поданні такої заяви, рішення про визначення грошових зобов'язань з питань, що вказані в заяві, вважається неузгодженими до дня завершення розгляду заяви за процедурою взаємного узгодження або якщо у прийнятті заяви відмовлено – до дати направлення повідомлення про відмову у прийнятті заяви.

Передбачено звільнення від податку не тільки доходу від емітентів державних цінних паперів, а й прибутку від їх перепродажу, крім нерезидентів з «низькоподаткових» юрисдикцій.

Конструктивні дивіденди

З 01.01.2021 р.

Податок у джерела виплати може застосовуватися до деяких «прихованих» виплат (розподілу) прибутку підприємства на користь нерезидентів, а саме:

- платежі за цінні папери (корпоративні права) у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «вितягнутої руки»;
- сума завищення вартості придбання товарів (робіт, послуг) у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витягнутої руки»;
- сума зниження вартості продажу товарів (робіт, послуг) у контрольованих операціях, порівняно із сумою, яка відповідає принципу «витягнутої руки»;
- платіж українською компанією власнику – нерезиденту України у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу, викупом власних корпоративних прав, виходом учасника або іншої аналогічної операції за умови, що така операція призводить до зменшення нерозподіленого прибутку української компанії.

Постійні представництва нерезидентів в Україні

З 23.05.2020 р.

Суттєво розширено визначення постійного представництва нерезидента, що також буде включати:

- особу в Україні, яка de jure чи de facto має та зазвичай реалізує повноваження обговорювати суттєві умови правочинів для нерезидента, який формально підписує такі правочини (договори) без суттєвих змін, та/або укласти договори від імені нерезидента, якщо така діяльність здійснюється особою для, за рахунок та/або на користь виключно одного нерезидента та/або пов'язаних із ним нерезидентів;
- особу в Україні, яка de jure чи de facto має і зазвичай реалізує повноваження зберігати товари, що належать нерезиденту, та здійснює поставку таких товарів від імені нерезидента (крім резидентів - утримувачів складу тимчасового зберігання або митного складу);
- надання нерезидентом консультаційних та інших послуг через співробітників в Україні (в рамках одного проекту або проекту, що пов'язаний з ним) протягом більш ніж 183 днів у будь-якому 12-ти місячному періоді;
- будівельний майданчик, складальний (монтажний) об'єкт чи пов'язану з ними наглядову діяльність в Україні, якщо загальна тривалість робіт, пов'язана з таким майданчиком, об'єктом чи діяльністю (в рамках одного проекту або пов'язаних між собою проектів), що виконуються нерезидентом в Україні через співробітників або інший персонал, найнятий нерезидентом для таких цілей, перевищує 12 місяців.

Виключення із визначення «постійного представництва» для резидентів (посередників/агентів) в Україні з незалежним статусом не застосовується, якщо такий резидент діє виключно або майже виключно за рахунок, в інтересах та/або на користь одного або кількох нерезидентів, які є пов'язаними особами.

Деякі види діяльності **нерезидента** в Україні, що не є його «постійним представництвом» в Україні, будуть залишатися такими виключно за умови, що такі види діяльності (їх комбінація) мають підготовчий або допоміжний характер для нерезидента.

Скасовано попередні методи визначення оподаткованого прибутку постійних представництв: використання «непрямого» методу та методу «відокремленого балансу». Для визначення оподаткованого прибутку

постійного представництва залишено лише загальний метод в комбінації із застосуванням принципу "витягнутої руки".

Уточнено вимоги податкової реєстрації постійного представництва нерезидента та штраф за ухилення від реєстрації в розмірі до 100 тис. гривень. Податкові органи України можуть взяти на облік постійне представництво нерезидента на підставі акту перевірки та звернутися до суду щодо арешту майна нерезидента на підставі такого акту.

Увага!

Інформаційний лист ДПС України № 12 щодо нововведень в оподаткуванні податком на прибуток підприємств, які запроваджені Законом № 466, додається.

**Лист ДПС України від 04.06.2020 р. № 8939/7/99-00-07-02-01-07
Порядок заповнення Декларації з податку на прибуток**

Державна податкова служба України у листі від 04.06.2020 р. № 8939/7/99-00-07-02-01-07 повідомила про особливості заповнення Декларації з податку на прибуток у зв'язку із набранням чинності Закону України від 16.01.2020 р. №466 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві»:

1. У разі виплати доходів нерезидентам у 2020 році юридичні та фізичні особи-підприємці, що обрали спрощену систему оподаткування, фізичні особи-підприємці та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, подають за звітний 2020 рік декларацію з додатком ПН, у якому відображають такі доходи нерезидентів та відповідні суми податку.

2. Платники податку на прибуток, які зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом, подають контролюючому органу:

– разом із Декларацією з податку на прибуток фінансову звітність, складену до її перевірки аудитором;

– річну фінансову звітність разом з аудиторським звітом, яка підлягає оприлюдненню, у строк не пізніше 10 червня наступного за звітним року.

При цьому, якщо показники оприлюдненої разом з аудиторським звітом річної фінансової звітності зазнали змін порівняно з показниками фінансової звітності, яка була подана разом з Декларацією з податку на прибуток, та такі зміни вплинули на показники такої річної декларації, платники податку на прибуток повинні подати уточнюючу декларацію до річної податкової декларації у строк не пізніше 10 червня.

Зазначені норми вперше застосовуються у 2021 році за підсумками 2020 звітного року.

3. У зв'язку із підвищенням вартісного критерію річного доходу для незастосування різниць з 20 до 40 млн грн, платники податку на прибуток, у яких річний дохід за 2020 звітний рік не перевищує 40 млн грн:

– зможуть прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень розділу III ПКУ, у декларації за 2020 рік;

– застосовувати у 2021 році річний податковий (звітний) період з податку на прибуток підприємств.

При цьому у 2020 році річний звітний період з податку на прибуток застосовується платниками, у яких річний дохід за 2019 звітний рік не перевищує 20 млн. гривень.

4. У результаті виправлення колізії щодо визначення особливого податкового періоду для виробників сільськогосподарської продукції, такі виробники подають Декларацію з податку на прибуток за звітний період – півріччя 2020 року та надалі зможуть застосовувати особливий річний період, який починається з 01.07.2020 р. і закінчується 30.06.2021 року.

5. Платники податку на прибуток, які прийняли рішення про застосування «виробничого» методу нарахування амортизації при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток до основних засобів (далі – ОЗ), амортизацію яких розпочато за іншим методом, зобов'язані провести інвентаризацію цих об'єктів ОЗ станом на перше число податкового (звітного) періоду 2020 року, у якому прийнято рішення про застосування «виробничого» методу.

Якщо загальна балансова вартість (без урахування переоцінки) ОЗ за даними бухгалтерського обліку менша ніж балансова (залишкова) вартість ОЗ, розрахована відповідно до вимог розділу III ПКУ, різниця, що виникає в результаті такого порівняння, амортизується як окремий об'єкт ОЗ із застосуванням «прямолінійного» методу нарахування амортизації протягом двадцяти податкових (звітних) кварталів та зменшує фінансовий результат до оподаткування за відповідний податковий (звітний) період.

Така амортизація вперше буде відображена у додатку АМ до Декларації з податку на прибуток за півріччя 2020 року, якщо платник податку на прибуток прийме рішення про застосування «виробничого» методу з II кварталу 2020 року.

6. Оновлений вартісний критерій для визначення ОЗ у 20 000 грн застосовується до ОЗ, які були введені в експлуатацію після 22.05.2020 р. ОЗ, введені в експлуатації до 23.05.2020 р. продовжують амортизуватись у податковому обліку, навіть якщо їх залишкова вартість не перевищує 20 000 гривень.

7. Платники податку на прибуток підприємств мають право застосувати прискорену амортизацію, визначену пунктом 431 підрозділу 4 розділу XX ПКУ, починаючи зі звітної періоду – півріччя 2020 року, та відобразити відповідні суми прискореної амортизації у додатку АМ до Декларації з податку на прибуток за цей період.

8. У результаті внесення змін до ст. 140 ПКУ, рекомендується заповнювати Декларацію з податку на прибуток наступним чином:

– різницю, визначену п. п. 140.4.3 п. 140.4 ст. 140 ПКУ, рекомендується відобразити у будь-якому зручному рядку додатка РІ до Декларації, яким передбачено зменшення фінансового результату до оподаткування, із зазначенням цього факту у спеціальному полі декларації (графі «наявність доповнення»);

– різницю, визначену п. п. 140.4.5 п. 140.4 ст. 140 ПКУ, рекомендується відобразити платникам- правонаступникам у рядку 3.2.4 додатка РІ до Декларації;

– різницю, визначену п. п. 140.5.15 п. 140.5 ст. 140 ПКУ, рекомендується відобразити у будь-якому зручному рядку додатка РІ до Декларації, яким передбачено збільшення фінансового результату до оподаткування, із

зазначенням цього факту у спеціальному полі декларації (графа «наявність доповнення»);

– збільшення фінансового результату до оподаткування відповідно до п. п. 140.5.11 п. 140.5 ст. 140 ПКУ платники можуть відобразити у рядку 3.1.11 додатка РІ до Декларації.

9. Уточнено порядок заповнення Додатку ПН до Декларації при виплаті доходів нерезидентам з джерелом походження з України, у тому числі, у не грошовій формі (п. п. 141.4.1, 141.4.2 п. 141.4 ст. 141 ПКУ).

10. Оскільки п. п. 141.4.7 п. 141.4 ст.141 ПКУ передбачено єдиний порядок оподаткування, відповідно до якого постійне представництво оподатковується у загальному порядку та визначає обсяг оподаткованого прибутку відповідно до положень ст. 39 ПКУ, постійним представництвам нерезидента рекомендується подавати, починаючи зі звітнього періоду – півріччя 2020 року, декларацію та не застосовувати форми розрахунку податку на прибуток нерезидентів, які провадять діяльність на території України через постійне представництво, затверджені наказом МФУ від 13.06.2016 р. № 544.

Трансфертне ціноутворення (ТЦУ)

З 23.05.2020 р.

Збільшено з 20 % до 25 % розмір істотної участі (прямої чи опосередкованої) в українській компанії для визнання осіб пов'язаними.

Встановлено додаткові вимоги до локальної документації. Так, локальна документація повинна буде містити обґрунтування того, що саме ця особа фактично здійснює функції, несе ризики та має необхідні ресурси для здійснення відповідної операції.

Скасовано пріоритетність методів ТЦУ. Це означає, що платники податків у більшості випадків можуть обрати метод, який є найбільш доцільним з урахуванням специфіки контрольованої операції.

Операції з передачі функцій разом з вигодами, ризиками та можливостями іншій особам, що спричинило зменшення доходу або фінансового результату підприємства, та якщо така передача між непов'язаними особами не здійснювалася б без компенсації, будуть контрольованими операціями.

Якщо нерезидент **коригує свої податкові зобов'язання щодо контрольованої операції**, то українська компанія має право відкоригувати свої податкові зобов'язання (в сторону зменшення) на підставі міжнародного договору про уникнення подвійного оподаткування. Слід зауважити, що таке коригування може стати підставою для проведення податкової перевірки такого коригування.

Передбачена можливість платникам податків використовувати будь-які джерела інформації, а не лише біржові котирування, для аналізу контрольованих операцій з сировинними товарами за методом порівняльної неконтрольованої ціни (ПНЦ).

Розширено та деталізовано перелік інформації, яку потрібно розкривати у звіті про контрольовані операції. Також разом із звітом про контрольовані операції подається і звіт про участь в міжнародній групі компаній.

Розширюється перелік інформації, яку необхідно розкривати в документації з трансфертного ціноутворення:

- про кінцевих бенефіціарних власників;
- опис ланцюга створення вартості у контрольованих операціях;
- якщо предметом контрольованих операцій не є товари, документація має також містити обґрунтування економічної доцільності та наявності ділової мети таких операцій;
- копії істотних внутрішньогрупових угод та копії договорів про попереднє узгодження ціноутворення (для платників податку, що входять до міжнародних груп компаній);
- копії контрактів та додаткових угод, за якими здійснювалась контрольована операція;
- копія аудиторського висновку (за наявності).

Надано визначення «міжнародної групи компаній», що включає дві або більше компанії або утворення без статусу юридичної особи, які є податковими резидентами різних країн та є пов'язаними особами таким чином, що згідно з міжнародними або іншими міжнародно визнаними стандартами фінансової звітності повинні готувати консолідовану фінансову звітність або підготовка консолідованої фінансової звітності була б обов'язковою, якби акції (корпоративні права) однієї з таких юридичних осіб перебували б в обігу на фондовій біржі.

Платники податків, що є членами міжнародних груп компаній, повинні будуть подавати повідомлення про участь у міжнародній групі компаній до 1 жовтня разом зі звітом про контрольовані операції. Ця вимога застосовується з наступного дня після оприлюднення Закону, а тому платники податків будуть зобов'язані подати звіт за 2020 рік до 1 жовтня 2021 року.

Відповідність контрольованих операцій, предметом яких є нематеріальні активи, принципу «витягнутої руки» дозволяється здійснювати за методикою дисконтованої вартості майбутніх грошових потоків.

З 01.01.2021 р. вводится трирівнева групова документація

До існуючої локальної документації запроваджуються також вимоги готувати та подавати мастер-файл, якщо дохід групи перевищує 50 млн. євро за рік, що передуює звітному, та звіт у розрізі країн, якщо дохід групи перевищує 750 млн. євро за рік, що передуює звітному.

Контрольовані іноземні компанії (КІК)

З 01.01.2021 р.

Вводиться нове поняття «контрольовані іноземні компанії» (КІК), надається визначення таким компаніям та визначено порядок їх оподаткування. Зокрема:

- запроваджена концепція оподаткування прибутку КІК на рівні контролюючої особи — фізичної або юридичної особи, що є контролюючою особою такої компанії;
- встановлено обов'язок подання контролюючими особами Звіту про КІК до контролюючого органу;
- обмежено витрати за фінансовими операціями з пов'язаними особами.

КІК означає юридичну особу, що зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під **юридичним чи фактичним контролем** фізичної особи – резидента України або юридичної особи – резидента України.

До КІК прирівнюються іноземні утворення без статусу юридичної особи, що створені на підставі правочину або зареєстровані відповідно до законів іноземної держави, та що мають право здійснювати діяльність, спрямовану на отримання доходу/прибутку для своїх вигодоотримувачів (партнерства, трасти, фонди, тощо).

Юридичний контроль означає:

- пряме чи опосередковане володіння резидентом часткою більш ніж 50%;
- пряме чи опосередковане володіння двома чи більше резидентами сукупно частками у 50 % і більше та за умови, що резидент володіє часткою більш ніж 10 %.

Фактичний контроль означає можливість резидента самостійно або разом з іншими пов'язаними резидентами здійснювати суттєвий (вирішальний) вплив на важливі рішення КІК щодо укладення угод, розпорядження активами (прибутком) та/чи припинення діяльності КІК, а саме:

- надання вказівок керуючим органам КІК;
- фактичне ведення перемовин щодо укладання правочинів для КІК;
- довіреність на здійснення суттєвих правочинів для КІК на строк > 1 року;
- фактичний контроль (розпорядження) банківськими рахунками;
- резидент є бенефіціаром, вказаним при відкритті банківського рахунку КІК.

Об'єкт оподаткування визначається як бухгалтерський прибуток до оподаткування КІК за звітний рік, з урахуванням податкових коригувань, зокрема, на дивіденди від інших КІК або від компаній-резидентів України, проценти за кредитами у розмірі, що перевищує 30% EBITDA, операції з цінними паперами, тощо.

Скоригований прибуток КІК **не підлягає оподаткуванню** в Україні при виконанні наступних умов:

- між Україною та іноземною юрисдикцією, де зареєстрована КІК, діє чинний міжнародний податковий договір, та виконується одна з вимог, а саме КІК фактично сплачує податок на прибуток за ефективною ставкою не менш ніж 13 %, або частка пасивних доходів КІК становить не більше 50 % всіх доходів КІК або
- сукупний дохід всіх КІК контролюючої особи за даними фінансової звітності не перевищує 2 мільйони євро на кінець звітного періоду або
- акції КІК котуються на визнаній фондовій біржі чи включені до консолідованої фінансової звітності такої публічної КІК або
- пасивні доходи КІК перекваліфіковані в активні доходи.

Пасивні доходи КІК можуть бути перекваліфіковані в активні доходи, якщо КІК фактично виконує суттєві функції, несе ризики та використовує активи в операціях, що призводять до отримання відповідних активних доходів, та КІК

має необхідні ресурси для виконання зазначених функцій, управління ризиками та використання активів (кваліфікований персонал, основні фонди у власності або користуванні, достатній власний капітал тощо).

Ставки оподаткування

Фізичні-особи резиденти оподатковують прибуток КІК за ставками 5 %, 9 % чи 18 % (плюс 1,5 % військовий збір), а юридичні особи - резиденти – за ставкою 18 %.

Звітність

Резидент України, який володіє офшором або іншою компанією за кордоном, має подати звіти про свої іноземні компанії, якщо:

- його частка в іноземній компанії становить 50 % і більше;
- його частка в іноземній компанії спільно з іншими резидентами України становить не менше 10 % (спільно 50 % і більше);
- здійснює фактичний контроль над іноземною компанією.

Звіт про КІК повинен містити дані про компанію: країну реєстрації, структуру власності, інформацію про доходи, співробітників і рух коштів.

Фізичні особи-резиденти подають звіт про КІК разом з річною податковою звітністю (до 1 травня року, наступного за звітним (календарним) роком).

Юридичні особи-резиденти подають звіт одночасно з поданням річної декларації з податку на прибуток підприємств. До звіту додаються завірени копії фінансової звітності КІК.

Резиденти також повинні повідомляти українські податкові органи про набуття частки (початок здійснення фактичного контролю над) КІК, або відчуження частки (припинення фактичного контролю над) КІК протягом 60 днів.

Штрафи за порушення правил звітування про КІК - у розмірі від 1 до 1000 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи (ПМП), встановленого законом на 01 січня податкового (звітного) року. Станом на 01.01.2020 р. ПМП становить 2102 грн., штрафи – від 2102 грн. до 2102000 гривень.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)

З 23.05.2020 р.

Граничні строки реєстрації зведених ПН та/або РК

Зведені ПН та/або РК до них за деякими операціями, зокрема, операціями, що не є об'єктом оподаткування, звільнені від оподаткування ПДВ або не пов'язані з господарською діяльністю, реєструються у ЄДРПН протягом 20 календарних днів (замість 15), що настають за останнім календарним днем місяця, в якому вони складені.

Добровільна реєстрація платником ПДВ

Скорочено термін подачі заяв у разі добровільної реєстрації платниками ПДВ та у разі переходу із спрощеної системи оподаткування.

Така заява має бути подана не пізніше ніж за 10 календарних днів (раніше - 20 календарних днів) до початку місяця, з якого особа хоче бути зареєстрована платником ПДВ.

Зміна бази оподаткування ПДВ

Передбачено виключення із договірної вартості операцій, як бази оподаткування ПДВ, сум відшкодування упущеної вигоди за рішеннями міжнародних комерційних та інвестиційних арбітражів або іноземних судів.

Тобто, до складу договірної вартості не включатиметься відшкодування шкоди, отримане платником податку внаслідок невиконання або неналежного виконання договірних зобов'язань, а також упущеної вигоди, яка відшкодуватиметься за рішеннями міжнародних комерційних та інвестиційних арбітражів або іноземних судів, що отримані платником ПДВ внаслідок невиконання або неналежного виконання договірних зобов'язань.

Базою оподаткування для експортних операцій є договірна (контрактна) вартість таких товарів, що вказана у митній декларації.

Доповнено перелік винятків для застосування правила щодо мінімальної бази оподаткування ПДВ операціями з постачання електричної енергії, ціна на яку склалась на ринку електричної енергії.

Податковий кредит

Передбачено, що платники ПДВ мають право включати до податкового кредиту ПДВ, що сплачений ними за тимчасовими митними деклараціями.

Також надано право на визнання податкового кредиту платниками податку, які застосовують касовий метод, протягом 60 календарних днів з дати оплати, надання інших видів компенсацій, незалежно від спливу 1095 днів з дати реєстрації відповідної податкової накладної.

Додаткові штрафи

Запроваджені штрафні санкції за незареєстровані або несвоєчасно зареєстровані податкові накладні та/або розрахунки коригування для операцій з постачання товарів/послуг, які звільнені від ПДВ, оподатковуються за нульовою ставкою та/або ПН/РК, що складаються при самостійному нарахуванні податкових зобов'язань.

Раніше база для нарахування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію таких ПН/РК фактично була відсутня, оскільки штраф обчислювався із значення ПДВ, вказаного у несвоєчасно зареєстрованих ПН/РК. Розмір штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію таких ПН/РК становитиме 2% обсягу постачання, але не більше 1020 гривень. Аналогічний штраф також застосовуватиметься і до зведених ПН/РК.

У разі відсутності реєстрації таких ПН/РК штраф становитиме у розмірі 5% від обсягу постачання (без урахування ПДВ), але не більше 3400 гривень.

Передбачено застосування касового методу обліку ПДВ субпідрядниками будівельних організацій.

Закріплення обов'язку ФОП нараховувати ПДВ за операціями імпорту послуг з місцем постачання на митній території України, незалежно від наявності реєстрації платником цього податку.

Скасовано:

- квартальний звітний період для платників ПДВ на спрощеній системі оподаткування;
- тимчасове звільнення від оподаткування ПДВ операцій з експорту соєвих бобів та насіння свиріпи або ріпаку.

Зміни щодо звітного (податкового періоду) платника ПДВ з 23.05.2020 року

Звітним (податковим) періодом для платників ПДВ є календарний місяць.

Тим самим встановлено єдиний звітний період для усіх категорій платників податку, який дорівнює календарному місяцю. Відповідно, скасовується квартальний звітний період для податкової звітності з ПДВ для платників, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, що передбачає реєстрацію платником ПДВ.

Отже, починаючи з податкової звітності за липень 2020 року всі без виключення платники податку, в тому числі і ті, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, мають подавати податкову декларацію щомісячно.

Уточнюючі декларації з ПДВ за звітні періоди, за які платники податку до внесення змін Законом № 466-IX подавали квартальну звітність з ПДВ, подаються за звітний період – календарний квартал.

Рекомендації щодо заповнення реєстраційної заяви платника податку на додану вартість за формою 1-ПДВ

Законом № 466 змінена норма статті 183 розділу V ПКУ, яка врегульовує порядок та строки реєстрації платників податку на додану вартість.

Для реєстрації платником податку на додану вартість до контролюючого органу за місцем реєстрації (місцем проживання) подається заява платника податку на додану вартість за формою № 1-ПДВ, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14.11.2014 № 1130.

Заява № 1-ПДВ подається **засобами електронного зв'язку в електронній формі** з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги». Іншого способу подання реєстраційної заяви не передбачено (п. п. 183.7 ст. 183 ПКУ).

Суб'єкти господарювання (новостворені) можуть заявити про своє бажання добровільно зареєструватися як платник податку під час державної реєстрації створення юридичної особи або державної реєстрації фізичної особи - підприємця.

Відповідна заява або відомості передаються до контролюючих органів у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

У Заяві № 1-ПДВ в обов'язковому порядку мають бути заповнені наступні реквізити:

1. Відмітка «юридична особа» або «фізична особа».

2. Податковий номер/серія та номер паспорта.
3. Найменування – для юридичної особи; прізвище, ім'я та по-батькові – для фізичної особи-підприємця.
4. В графі «причини реєстрації платником ПДВ або критерії, за якими платник відповідає вимогам розділу V ПКУ» зазначається причина реєстрації платником ПДВ, що визначена у додатку до реєстраційної заяви Наказом №1130.
5. Бажана дата реєстрації платником податку на додану вартість/дата переходу на спрощену систему оподаткування та/або дата переходу на застосування ставки єдиного податку, що передбачає сплату податку на додану вартість/дата відмови від спрощеної системи оподаткування.
6. У графі відомості про відповідальних осіб платника (фізичні особи не заповнюються) обов'язково заповнюються дані (прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків / номер та серія паспорта) керівника, головного бухгалтера або особи, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку, особи, яка подає заяву (представник платника).
7. Заява № 1-ПДВ обов'язково має бути підписана заявником із зазначенням дати.

Подання Заяви №1-ПДВ здійснюється з урахуванням таких особливостей:

- у разі обов'язкової реєстрації особи як платника податку реєстраційна заява подається до контролюючого органу не пізніше 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, в якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій.
- у разі добровільної реєстрації особи як платника податку або особи, яка відповідає вимогам, визначеним підпунктом 6 пункту 180.1 статті 180 ПКУ, реєстраційна заява подається згідно з пунктом 183.7 статті 183 не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого такі особи вважатимуться платниками податку та матимуть право на податковий кредит і складання податкових накладних.

Увага!

Інформаційний лист ДПС України від 24.06.2020 р. № 13 про нововведення, запроваджені Законом № 466 в частині ПДВ, додається.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (ПДФО)

З 23.05.2020 р.

Операції з деякими інвестиційними активами

Введені спеціальні правила для визначення доходів/витрат за операціями з продажу/придбання інвестиційних активів, стороною яких є пов'язані або «низькоподаткові» нерезиденти на рівні не нижче/вище звичайної ціни.

Якщо платник податків продає або придбаває інвестиційні активи (корпоративні права, акції) у нерезидентів - пов'язаних осіб або нерезидентів, зареєстрованих у «низькоподаткових» юрисдикціях, доходи та витрати за такими операціями визначаються:

- при продажу - у розмірі не нижче звичайної ціни інвестиційного активу;

- при купівлі - у розмірі не вище звичайної ціни інвестиційного активу.

Вимоги щодо застосування звичайної ціни інвестиційного активу не застосовуються, якщо покупцем інвестиційного активу є, прямо або опосередковано, КІК, у якої продавець інвестиційного активу є контролюючою особою, та яка залишається власником придбаного інвестиційного активу на кінець звітного періоду.

Продаж інвестиційних активів

Передбачено, що якщо підприємство передає фізичній особі кошти або майно (майнові права) при виході такої фізичної особи з числа засновників (учасників) підприємства або у разі зменшення статутного капіталу чи ліквідації підприємства, така передача прирівнюється до продажу фізичною особою інвестиційного активу.

Оподаткування транспортних засобів

Запроваджено ставку ПДФО у розмірі 18 % для доходів від продажу або обміну третього та кожного наступного об'єктів рухомого майна (транспортних засобів) (перший об'єкт на рік залишається за нульовою ставкою, другий — за ставкою 5 %).

Відшкодування моральної шкоди

Не включається до доходу фізичної особи отримання нею відшкодування моральної шкоди за рішенням суду (але не вище чотирикратного розміру мінімальної заробітної плати (зараз 18892 грн.).

Амортизація основних засобів ФОП

Витрати на реконструкцію, модернізацію та інші види поліпшення основних засобів (крім поточного ремонту основних засобів) включено до переліку витрат, що підлягають амортизації. До витрат ФОП вони відносяться в розмірі амортизаційних відрахувань, а не в повній сумі таких витрат в звітному періоді, як це було раніше.

Вантажні автомобілі виключено з переліку основних засобів, що не підлягають амортизації.

Збільшено штрафи за неподання чи несвоєчасне подання податкової звітності, порушення процедури взяття платників податків на облік, помилки у формі 1-ДФ, не збереження документів протягом встановленого строку та за деякі інші податкові правопорушення.

Скасована сплата податку на доходи фізичних осіб з пенсій, розмір яких перевищує 10 розмірів прожиткового мінімуму.

Доходи від продажу об'єктів незавершеного будівництва оподатковуються як доходи від продажу нерухомості.

Оподаткування доходів КІК

Починаючи з 1 січня 2021 року запроваджено оподаткування доходів (прибутків) КІК фізичними особами - резидентами.

Фізичні особи - резиденти оподатковують скоригований прибуток КІК за такими **ставками ПДФО**:

– **5 %** - у разі отримання КІК дивідендів від українських підприємств (крім ІСІ), що є платниками податку на прибуток. В такому випадку презюмується, що саме фізична особа – резидент (а не КІК) отримала такі дивіденди від українського підприємства;

– **9 %** - у разі у разі отримання (прямо чи безпосередньо) КІК дивідендів від ІСІ та українських підприємств, що не є платниками податку на прибуток. В такому випадку презюмується, що саме фізична особа – резидент (а не КІК) отримала такі дивіденди від українського підприємства;

– **9 %** - у разі фактичного отримання фізичною особою – резидентом від КІК прибутку до дати подання звіту про КІК та включення такого прибутку КІК до річної податкової декларації;

– **9 %** - у разі фактичного отримання фізичною особою – резидентом від КІК прибутку після подання звіту про КІК та включення прибутку КІК до річної податкової декларації і оподаткування його по ставці 18%, але до закінчення другого календарного року, наступного за звітним. В такому випадку здійснюється перерахунок ПДФО, відображеного в поданій податковій декларації із застосуванням ставки ПДФО у розмірі 9%, та подається уточнююча податкова декларація;

– **18 %** - в інших випадках.

Іноземний корпоративний та/чи інший подібний податок (включаючи податок у джерела виплати), фактично сплачений КІК, може бути зарахований в рахунок українського ПДФО щодо прибутку КІК (як розподіленого, так і не розподіленого).

На додаток до ПДФО, доходи КІК також підлягають оподаткуванню військовим збором за ставкою 1.5%.

Не підлягають оподаткуванню такі доходи КІК фізичними особами – резидентами:

- доходи у грошовій та/або натуральній формі, отримані від іноземної компанії або іноземного утворення без статусу юридичної особи (у тому числі і при її ліквідації (припиненні)) у розмірі, що не перевищує вартість коштів та/або майна, раніше внесеного фізичною особою – резидентом (або членами сім'ї першого та другого ступенів споріднення) до капіталу іноземної компанії або іноземного утворення без статусу юридичної особи. Це звільнення не поширюється на розподіл прибутку;

- доходи у грошовій та/або натуральній формі, отримані при ліквідації (припиненні) іноземної компанії або іноземного утворення без статусу юридичної особи у разі початку та завершення процедури ліквідації (припинення) у 2020 році або прийняття рішення про ліквідацію (припинення) не пізніше 30 червня 2020 року включно, та завершення ліквідацію (припинення) до 31 грудня 2021 року). В деяких випадках терміни ліквідації (припинення) можуть бути подовжені.

З метою застосування звільненням від оподаткування доходів, отриманих при ліквідації (припиненні) іноземної компанії або іноземного утворення без статусу юридичної, фізична особа – резидент має подати заяву про звільнення таких доходів від оподаткування разом з річною податковою декларацією, та зазначити в такій заяві передбачену законом інформацію щодо отриманого майна та ліквідованої (припиненої) іноземної компанії або іноземного утворення без статусу юридичної особи.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

Виробництво та постачання електроенергії

З 23.05.2020 р.

Уточнено визначення платника акцизного податку - виробника електричної енергії, а також з переліку платників акцизного податку виключено оптових постачальників електричної енергії.

Платниками акцизного податку визначено виробників електроенергії. Уточнено перелік операцій, які є об'єктом оподаткування акцизним податком, зокрема, передача для власного споживання в межах одного підприємства електричної енергії, що вироблена на цьому підприємстві, виключена з об'єкта оподаткування. Тобто виробники електричної енергії не будуть сплачувати акцизний податок з електроенергії для власного споживання.

Суб'єкт господарювання, який має відповідну ліцензію на право господарської діяльності з постачання електроенергії, не буде платником акцизного податку з операцій постачання (продажу) електроенергії споживачам. Обов'язок з подання декларації акцизного податку з цих операцій не виникатиме.

Акцизний податок на тютюнові вироби

З 01.01.2021 р.

Включено до переліку підакцизних товарів тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням. Ставка акцизу на рідини, які використовують в електронних сигаретах - 3 000 гривень за 1 літр.

Також передбачено нові тимчасові ставки акцизного податку на тютюнові вироби (у тому числі, ТВЕН) у періоді з 01.01.2021 року по 31.12.2024 року

Увага!

Інформаційний лист ДПС України від 24.06.2020 р. № 13 про нововведення, запроваджені Законом № 466 в частині акцизного податку, додається.

ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ

З 23.05.2020 р.

Зміна строків оприлюднення органами місцевого самоврядування рішень про ставки земельного податку, а також інформування контролюючих органів про прийняті рішення. Обмін інформацією.

Рішення органів місцевого самоврядування про встановлення плати за землю, про надання податкових пільг із земельного податку, про внесення змін до них мають бути **офіційно оприлюднені** відповідною радою **до 25 липня** року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків та/або зборів **(було – до 15 липня)**.

Разом з тим, сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад **мають надіслати у десятиденний строк** з дня прийняття рішень, **але не пізніше 25 липня року (було – не пізніше 1 липня)**, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків чи зборів та податкових пільг з їх сплати, **до відповідного контролюючого органу** в електронному вигляді інформацію щодо ставок та податкових пільг зі сплати місцевих податків чи зборів та копії прийнятих рішень про їх встановлення та про внесення змін до таких рішень.

В свою чергу контролюючі органи **не пізніше 25 серпня** поточного року складають зведену інформацію про розмір та дату встановлення ставок місцевих податків чи зборів на відповідних територіях, а також про встановлені на відповідних територіях податкові пільги та подають її в електронній формі Центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику – Державній податковій служби України.

Після отримання такої інформації Державна податкова служба України у термін **не пізніше 25 вересня поточного року** оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті зведену інформацію про розмір та дату встановлення на відповідних територіях ставок місцевих податків чи зборів, а також про встановлені на відповідних територіях податкові пільги.

Така інформація може використовуватись платниками місцевих податків та зборів при визначенні своїх податкових зобов'язань. При цьому такі платники

звільняються від відповідальності у випадку, якщо у зведеній інформації, що розміщується на сайті ДПС України, виявлено помилку, що містить розбіжності між даними контролюючих органів та даними офіційно оприлюдненого рішення відповідної ради. У такому разі до платників податку не застосовуються відповідні штрафні санкції та пеня. Однак це не звільняє платників від сплати податкового зобов'язання, визначеного у порядку та на умовах, встановлених нормами Податкового кодексу.

Прийнята нова норма, згідно з якою: якщо у вказаних рішеннях органу місцевого самоврядування не визначено термін їх дії, такі рішення є чинними до прийняття нових рішень. Тим самим скасовано обов'язок щорічного прийняття рішень про встановлення плати за землю.

Якщо, наприклад, орган місцевого самоврядування вирішив змінити ставки земельного податку **на 2021 рік**, то це потребує прийняття ним нового рішення або внесення змін до чинного рішення у термін **до 15 липня 2020 року** та офіційного його оприлюднення **до 25 липня цього ж року**.

У випадку, якщо орган місцевого самоврядування вирішить у **2020 році** не приймати змін до рішення в частині розмірів ставок земельного податку, то земельний податок у **2021 році** буде справлятися за ставками, які були чинними **станом на 31 грудня 2019 року**.

А у разі, якщо орган місцевого самоврядування оприлюднив зміни до рішення в частині розмірів ставок земельного податку **після 25 липня 2020 року**, то нові розміри ставок податку будуть діяти не раніше ніж з **початку 2022 року**.

Зобов'язано контролюючі органи у розрізі джерел доходів подавати органам місцевого самоврядування звітність:

1) щомісячно, не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним – про суми нарахованих та сплачених податків та/або зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та/або зборів на відповідних територіях;

2) щокварталу, не пізніше 25 днів після закінчення звітного кварталу:

- про суми списаного безнадійного податкового боргу;

- про суми розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань та/або податкового боргу платників податків, які повинні бути сплачені до місцевих бюджетів на відповідних територіях;

- про суми наданих податкових пільг, включаючи втрати доходів бюджету від їх надання.

Також прийнята **нова норма**, згідно з якою звітність в розрізі платників податків – юридичних осіб надається контролюючим органом **лише за запитом органу місцевого самоврядування протягом 20 днів** з моменту отримання ним запиту.

Однак слід зазначити, що Порядок надання звітності в розрізі платників податків - юридичних осіб органам місцевого самоврядування ще має бути затверджений Міністерством фінансів України.

Законом № 466 внесені зміни до Податкового кодексу в частині порядку обміну інформацією з **нормативної грошової оцінки земель**, яка є базою оподаткування для плати за землю.

Так, орган місцевого самоврядування у десятиденний строк з дня затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земель направляє в електронній формі до контролюючого органу та Держгеокадастру інформацію про нормативну грошову оцінку земель у порядку та за формою, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

В свою чергу Держгеокадастр у термін **не пізніше 15 липня поточного року** зобов'язаний оприлюднити на своєму офіційному веб-сайті зведену інформацію про проведену нормативну грошову оцінку земель.

Порядок обміну інформацією між органами місцевого самоврядування та Держгеокадастром має бути затверджений Кабінетом Міністрів України.

Уточнення порядку нарахування фізичним особам плати за землю

Уточнена норма користування пільгою фізичними особами при наявності у них декількох земельних ділянок. Якщо фізична особа, що користується пільгою із земельного податку, станом на 1 січня поточного року має у власності декілька земельних ділянок одного виду використання, площа яких перевищує межі встановлених п. 281.2 ст. 282 ПКУ граничних норм, то така особа до 1 травня поточного року подає письмову заяву у довільній формі до контролюючого органу за місцем знаходження будь-якої земельної ділянки про самостійне обрання/зміну земельних ділянок для застосування пільги.

Пільга починає застосовуватися до обраних земельних ділянок з **базового податкового (звітного) періоду, у якому подано таку заяву** та діє до початку місяця, що настає за місяцем подання нової заяви про застосування пільги.

У разі надання такою фізичною особою заяви про застосування пільги **після 1 травня поточного року**, то пільга починає застосовуватися до обраних земельних ділянок з наступного податкового (звітного) періоду.

Впроваджена нова норма, згідно з якою, якщо право на пільгу у вказаній фізичній особі виникає протягом календарного року та у разі набуття права власності на земельну ділянку/земельні ділянки одного виду використання, то така особа подає заяву про застосування пільги до контролюючого органу за місцем знаходження будь-якої земельної ділянки **протягом 30 календарних днів з набуття такого права на пільгу та/або права власності**.

Пільга починає застосовуватися до обраних земельних ділянок з урахуванням вимог пункту 284.2 ПКУ та діє до початку місяця, що настає за місяцем подання нової заяви про застосування пільги. У разі недотримання фізичною особою вимог пільги починає застосовуватися до обраних земельних ділянок з наступного податкового (звітного) періоду.

Проведення звірки з контролюючим органом

Новою редакцією п. 286.5 ПКУ визначено, що у разі якщо платник має у власності декілька земельних ділянок, щодо яких потрібно провести звірку, для її проведення можна звертатися до будь-якого органу ДПС за місцезнаходженням окремої земельної ділянки.

Можливість визначення податкових зобов'язань з плати за землю на підставі невнесених до державних реєстрів правовстановлюючих документів на земельні ділянки

У випадку подання платником податку до відповідного контролюючого органу правовстановлюючих документів на земельну ділянку, відомості про які відсутні у базах даних ДПС, сплата податку фізичними та юридичними особами здійснюється на підставі поданих платником податку відомостей до отримання контролюючим органом інформації про перехід права власності на об'єкт оподаткування.

Подання витягу про нормативну грошову оцінку

Змінена норма п. 286.2 ПКУ, яким уточнено, що при поданні першої декларації (фактичного початку діяльності як платника плати за землю) разом з нею подається **витяг з технічної документації (а не довідка) про нормативну грошову оцінку земельної ділянки**. Надалі такий витяг подається лише у разі затвердження нової нормативної грошової оцінки землі.

Індксація нормативної грошової оцінки земель

За новою редакцією п. 289.1 ПКУ для визначення розміру податку та орендної плати буде використовуватись нормативна грошова оцінка земельних ділянок, з **урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до законодавства**.

До того ж уточнено порядок розрахунку коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель. Він застосовуватиметься кумулятивно, залежно від дати проведення нормативної грошової оцінки земель, **яка зазначена в технічній документації з нормативної грошової оцінки земель, та земельних ділянок**.

Також абзацом першим п. 289.2 ПКУ визначено, що коефіцієнт індексації буде застосовуватися для нормативної оцінки всіх видів земель, а не тільки

сілськогосподарських угідь, земель населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення за станом на 1 січня поточного року.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК (ЄП)

Зміна ставки ЄП для 3 групи

З 23.05.2020 р.

Платники ЄП третьої групи можуть добровільно **змінити ставку ЄП з 5 % на 3 %** та реєстрацію платником ПДВ шляхом подання відповідної заяви не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку календарного кварталу (раніше термін становив щонайменше 15 календарних днів).

Анулювання реєстрації платника ЄП

З 23.05.2020 р.

Податкові органи зможуть анулювати реєстрацію платника єдиного податку разі наявності податкового боргу **понад 1020 гривень**.

Сплата земельного податку платниками ЄП

З 01.07.2020 р.

Передбачена сплата земельного податку за земельні ділянки, що використовуються платниками єдиного податку першої - третьої груп для провадження господарської діяльності з надання в оренду (найм, позичку) земельних ділянок та/або нерухомого майна, що знаходиться на таких земельних ділянках.

РЕНТНА ПЛАТА

З 23.05.2020 р.

Збільшено ставки рентної плати за користування надрами при видобутку залізної руди, руд чорних та кольорових металів, зокрема, для чорних металів – з 5 % до 6,25 %.

Також для цієї ренти внесені зміни до переліку операцій, до яких застосовуються коригуючі коефіцієнти.

З 01.07.2020 р.

Змінена формула нарахування по рентній платі за користування лісовими ресурсами. Так, не застосовуються коефіцієнти розрядів, які залежали від відстані урочища до складу лісозаготівельника, і тепер на розрахунок рентної

плати впливають лише лісові пояси. При цьому рентна плата за 1 куб. метр деревини знизилася і відповідає колишньому 3-му розряду.

ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ

(23.05.2020/01.01.2021)

Обмежено кількість внесення змін до плану-графіку документальних перевірок посеред року. Дозволено вносити зміни не частіше, ніж один раз у першому та один раз у другому кварталі звітного року.

Виключено рішення суду (слідчого судді) із переліку підстав для проведення документальних позапланових перевірок. Перелік підстав доповнено новими, а саме:

- після проведення документальної перевірки (планової або позапланової) отримано інформацію та / або документи від іноземних державних органів, що свідчать про порушення платником законодавства щодо питань, охоплених попередніми перевірками;
- отримано інформацію, що свідчить про ведення нерезидентом господарської діяльності через постійне представництво на території України без взяття на податковий облік.

Розширено повноваження контролюючих органів під час проведення перевірок та розгляду їх результатів.

Так, контролюючий орган під час перевірки може отримувати від платника податків письмові пояснення, які відносяться до предмету перевірки та їх документальне підтвердження. У свою чергу, платник податків зобов'язаний забезпечити надання письмових пояснень та їх документального підтвердження. Як оформити такий запит, а також в які строки повинні бути надані пояснення і документи, ПКУ не визначено.

Тому платникам доцільно провести аудит первинної документації, перевірити договори та наявність до них доповнень, заявок, звітів, перевірити своїх контрагентів через відкриті реєстри для уникнення будь-яких ризиків.

Також удосконалено процедуру оскарження акту податкової перевірки. Так, платник податків має право подати свої заперечення, документи і пояснення, які, крім іншого, підтверджують відсутність вини платника податків або підтверджують наявність обставин, які пом'якшують відповідальність платника податків, протягом 10 робочих днів з моменту отримання акту.

Передбачено створення спеціальних колегіальних органів при контролюючих органах для розгляду заперечень на матеріали податкових перевірок.

Тобто, таке заперечення має розглядатися окремою Комісією, яка буде постійно діючим органом ДПС, а її склад і порядок роботи буде затверджуватися керівником контролюючого органу. Комісія має розглянути всі доводи і заперечення платника податків на акт перевірки та уповноважена встановлювати факт наявності вини в діяннях платника податків.

Платники податків можуть скористатися правом подання заперечення на акт податкової перевірки, а також брати участь при розгляді заперечення. фіксувати засідання такої Комісії на аудіо/відео апаратуру.

Присутність платника податків під час проведення камеральної перевірки

Камеральна перевірка своєчасності сплати узгодженої суми податкового (грошового) зобов'язання проводиться виключно на підставі даних, що зберігаються (опрацьовуються) у відповідних інформаційних базах контролюючого органу ДПС.

Згода платника податків на перевірку та його присутність під час проведення камеральної перевірки не обов'язкова.

При встановленні порушень за результатами камеральної перевірки складається акт у двох примірниках, один з яких вручається або надсилається для підписання протягом 3 робочих днів платнику податків.

У разі, якщо платник податків або його представники не згодні з висновками перевірки чи фактами і даними, викладеними в акті (довідці) перевірки, вони мають право подати свої заперечення та/або додаткові документи протягом 10 робочих днів з дня, наступного за днем отримання акта (довідки).

Під час розгляду таких заперечень та/або додаткових документів платник податків (його уповноважена особа та/або представник) має право брати участь.

У разі якщо платник виявить таке бажання, то про це такий платник податків має зазначити у запереченнях та/або листі про надання додаткових документів (п. 86.7 ПКУ). Відповідно, контролюючий орган зобов'язаний повідомити такому платнику податків про місце і час проведення такого розгляду.

Рішення про визначення грошових зобов'язань приймається керівником (його заступником або уповноваженою особою) контролюючого органу з урахуванням результатів розгляду заперечень платника податків (у разі їх

наявності). Платник податків або його законний представник може бути присутнім під час прийняття такого рішення.

Щодо форми акту про результати камеральної перевірки, то ПКУ не передбачена вимога його складання за формою, що має бути затверджена нормативно-правовим актом.

Однак, зразки форм таких актів наведені у додатку 2 до Методичних рекомендацій щодо організації та проведення камеральних перевірок, затверджених наказом Міністерства доходів і зборів України від 14.06.2013 р. За № 165.

Разом з тим, такі Методичні рекомендації є актом роз'яснювального та інформаційного характеру.

Змінено підстави для проведення документальних позапланових перевірок

Законом № 466 прийняті зміни, які стосуються проведення документальних перевірок юридичних осіб, зокрема, **змінено підстави для проведення документальних позапланових перевірок.**

Так, з **23.05.2020 р.** підставами для проведення документальної позапланової перевірки є, зокрема:

- 1) неподання платником податків в установленій законом термін податкової декларації, розрахунків, **звітності для податкового контролю за трансфертним ціноутворенням** відповідно до пункту 39.4 статті 39 Податкового кодексу України (далі - ПКУ), якщо їх подання передбачено законом.
- 2) отримання інформації, що свідчить **про ведення нерезидентом господарської діяльності через постійне представництво** на території України **без взяття на податковий облік.**

Крім того, з **23.05.2020 р.** з ПКУ виключено норму, згідно з якою документальна позапланова перевірка проводилась контролюючим органом на підставі **отриманого судового рішення (слідчого судді) про призначення перевірки**, винесене ними відповідно до закону.

З **01.07.2020 року** підставою для проведення документальної позапланової перевірки є **отримання контролюючим органом** після проведення документальної планової перевірки або документальної позапланової перевірки **інформації** та/або документів від іноземних державних органів, які стосуються питань, що були охоплені під час попередніх перевірок платника податків та свідчать про порушення платником податків податкового,

валютного та іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи. Така перевірка проводиться виключно щодо питань, що стали підставою для проведення такої перевірки.

З 01.01.2021 року документальна позапланова перевірка може бути проведена у разі, якщо платником податків подано в установленому порядку контролюючому органу заперечення до акта перевірки в порядку, визначеному пунктом 86.7 статті 86 ПКУ, або скаргу на прийняте за її результатами податкове повідомлення-рішення, в яких вимагається повний або частковий перегляд результатів відповідної перевірки або скасування прийнятого за її результатами податкового повідомлення-рішення у разі якщо платник податків у своїй скарзі (запереченнях) посилається на обставини, що не були досліджені під час перевірки, та об'єктивний їх розгляд неможливий без проведення перевірки. Така перевірка проводиться виключно з питань, що стали предметом оскарження.

При цьому, внесені зміни щодо врегулювання процедури видання контролюючими органами наказів при організації перевірки на цій підставі, а саме, наказ про проведення документальної позапланової перевірки із зазначених підстав видається:

- у разі розгляду заперечення до акта перевірки, - контролюючим органом, який проводив перевірку;
- під час проведення процедури адміністративного оскарження – контролюючим органом вищого рівня, який розглядає скаргу платника податків. На підставі наказу контролюючим, якому доручено здійснення перевірки, додатково видається наказ у порядку, передбаченому пунктом 81.1 ст. 81 ПКУ.

Законом № 466 також врегульовано питання щодо здійснення позапланових перевірок при проведенні службових розслідувань стосовно працівників органів ДПС. Зокрема, передбачено призначення такої перевірки контролюючим органом вищого рівня у випадку, коли стосовно посадових осіб контролюючого органу нижчого рівня, які проводили документальну перевірку зазначеного платника податків, розпочато **дисциплінарне провадження** (раніше було службове розслідування) або їм повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

При цьому внесені зміни щодо процедури видання контролюючими органами наказів при організації перевірки на цій підставі, а саме передбачено, що про проведення такої документальної позапланової перевірки видається наказ контролюючим органом вищого рівня, на підставі якого контролюючим органом, якому доручено здійснення перевірки, додатково видається наказ у порядку, передбаченому пунктом 81.1 с. 81 ПКУ.

СТРОКИ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ

З 01.01.2021 р.

Збільшено строки позовної давності до 2555 днів для перевірок податкових агентів щодо правильності сплати ними податку на доходи фізичних осіб, військового збору при виплаті заробітної плати та інших виплат у зв'язку з трудовими відносинами. Також збільшено перелік підстав для зупинення строку давності.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

З 01.01.2021 р.

Відповідальність платників податків

Вводиться поняття «вини» та, в передбачених Законом випадках, вводить податкову відповідальність платників податків лише при наявності їх вини.

Платник податків є винним у вчиненні правопорушення, якщо він мав можливість дотримуватись законодавчих положень, однак не вжив достатніх заходів для їх дотримання. Податкове правопорушення вважається скоєним з умислом, якщо податкові органи зможуть довести, що платник податків удавано, цілеспрямовано створив умови, які не можуть мати іншої мети, окрім невиконання або неналежного виконання законодавчих вимог.

Із законодавчого визначення умислу вбачається, що податковим органам буде дуже складно довести наявність умислу і, відповідно, вини платника податку у скоєнні ним податкового правопорушення у переважній більшості випадків.

Якщо ж податковим органам все таки вдасться довести вину платника податку, то останній буде нести підвищену (у 2-3 рази) відповідальність за відповідне податкове правопорушення.

Удвічі збільшено штрафи за не реєстрацію чи несвоєчасну податкову реєстрацію платників податків, та/чи за не подачу або несвоєчасну подачу податкової звітності.

Штрафи за неумисну несплату податків знизили до 10 % від суми донарахованих податкових зобов'язань, в той час як штрафи у розмірі 25 % та 50 % від суми донарахованих податкових зобов'язань залишились лише за умисну несплату податків.

Зменшуються штрафні санкції на 50 % за наявності пом'якшуючих обставин, зокрема:

- вчинення діяння під впливом погрози, примусу або через матеріальну, службову чи іншу залежність;
- вчинення діяння при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;
- самостійне повідомлення платником податків про вчинене ним правопорушення (крім деяких виключень).

Вищевказаний перелік не є вичерпним і податкові органи отримали право визнати й інші обставини такими, що пом'якшують відповідальність платників податків.

Звільнення від відповідальності

Запроваджена низка підстав для звільнення платників податків від фінансової відповідальності, зокрема:

- вплив строків давності;
- діяння (дії або бездіяльність) платника податків згідно з індивідуальною або узагальнюючою податковою консультацією;
- діяння (дії або бездіяльність) платника податків згідно з висновком об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду щодо застосування норми права, від якого в подальшому було відступлено, або правового висновку Верховного Суду у зразковій справі, який в подальшому було змінено;
- незаконні рішення, дії або бездіяльність податкових органів;
- винні дії банку, казначейства, платіжної системи, еквайр'я, оператора поштового зв'язку;
- технічна та/або методологічна помилка чи технічний збій в роботі електронного кабінету платника податку;
- самостійне виправлення платником податків помилок, що містяться у раніше поданих ним податкових деклараціях та розрахунках, за умови сплати самостійно донарахованих податкових зобов'язань та штрафних санкцій;
- вчинення діяння (дії або бездіяльності) особою, яка діяла відповідно до консультації, попереднього рішення митного органу з питань практичного застосування окремих норм законодавства України з питань митної справи;
- обставини непереборної сили (форс – мажор).

Відповідальність податкових органів

З 01.01.2021 року запроваджується норма, якою визначені правила для отримання компенсації, якщо дії контролюючого органу будуть визнані протиправними. Розмір компенсації становить одну мінімальну заробітну плату станом на дату визнання рішення протиправним. Отримавши позитивне рішення суду, платник податків має законне право отримати компенсацію від держави.

Крім цього, платник податків може компенсувати документально підтвержені витрати, пов'язані з адміністративним і судовим оскарженням рішень контролюючих органів, які не можуть перевищувати 50 розмірів мінімальної заробітної плати.

Тобто, податкові органи несуть відповідальність за вчинення податкових правопорушень **незалежно від наявності вини**. Платник податків може звертатись за **відшкодуванням заподіяної шкоди** у повному обсязі. Не потрібно доводити шкоду у розмірі однієї мінімальної заробітної плати (4723 грн.) – ця сума буде відшкодовуватись за сам факт правопорушення. Розмір завданої шкоди понад цей ліміт потрібно буде доводити.

У передбачених Законом випадках шкода понад встановлений розмір відшкодуванню не підлягає. Зокрема, документально підтвержені витрати, пов'язані з адміністративним та/або судовим оскарженням (наприклад, юридичний супровід, не пов'язаний із адвокатським захистом, відрядження, залучення експертів, отримання необхідних доказів, виготовлення копій документів, тощо) не повинні перевищувати 50 МЗП (236 150 грн.).